

Monumentnummer*: 398903

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **20 augustus 1991**
Kadaster deel/nr **82781/86**

Woonplaats* **Feerwerd, Garnwerd** Gemeente* **Westerkwartier** Provincie* **Groningen**

Locatiennaam **Sluizencomplex Antumerweg, Feerwerd en Garnwerd** Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Ezinge	C			501
Ezinge	C			536
Ezinge	C			639
Ezinge	C			499
Ezinge	C			596

Omschrijving**

Aduarderzijen. Markant in het landschap en de tot 1877 zeekerende Reitdiepdijk gelegen SLUIZENCOMPLEX, gesitueerd daar waar het Aduarderdiep uitmondt in het Reitdiep en bestaande uit de oude of westelijke sluis uit 1706 en de nieuwe of oostelijke sluis uit 1867. Sedert de afsluiting van het Reitdiep bij Zoutkamp in 1877 hebben de sluizen hun zeekerende functie verloren en is de Reitdiepdijk tot slaperdijk geworden, welke laatste functie is komen te vervallen door de afsluiting van de Lauwerszee in 1969.

Tot het complex behoort het eveneens beschermde zijlwachtershuis uit 1706.(apart monumentnummer 15550).

Oude of westelijke sluis. Eenvoudige enkele uitwateringssluis, gebouwd in 1706 op last van het bestuur van het Aduarderzijvest en overwegend opgetrokken uit harde rode handvormsteen met hoekstenen en dekstukken; ijzeren klampen, ankers, doken e.d. In 1969 zijn de houten eb- en vloeddeuren verwijderd. De ijzeren ogen zijn nog aanwezig. Op elk der sluishoofden staat nog een ijzeren lier, vermoedelijk afkomstig van de nieuwe of oostelijke sluis uit 1867. De oorspronkelijke bakstenen boogbrug met ijzeren leuningen is in 1914 door de huidige opengewerkte betonnen brug vervangen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Nieuwe of oostelijke sluis zogenoemde Kokersluis, gebouwd in 1867 op last van het bestuur van het Waterschap Westerkwartier ter ontlasting van de oude of westelijke sluis uit 1706. Uit grauwe handvormsteen opgetrokken dubbele uitwateringssluis met doorgetrokken binnen- en buitenvleugelmuren; hardstenen hoekstukken en dekstenen en ijzeren klampen, ankers en doken e.d.

De sluis is aan landzijde verlevendigd door de toepassing van nissen en in gele baksteen uitgevoerd siermetselwerk. Tegen de oostzijde van de sluismuur is een zandstenen peilschaal aangebracht; op het middenhoofd aan landzijde ligt een steen met de volgende inscriptie:

WATERSCHAP WESTERKWARTIER, JONKH. E. de WENDT ALBERDA van EKENSTEIN, voorzitter van het hoofdbestuur, heeft op den 29 juny 1867 aan deze sluis den eersten steen gelegd in tegenwoordigheid van de heeren: L.H. van Hemmen, J.T. Wieringa, K.J. Sikkens, P.J. Schuiringa, J. van Weerden, D. Beukema, L.J. Auwema, J.W. Akkerman, voorzitter van de onderdeels besturen en leden van het hoofdbestuur

De brug aan landzijde heeft ijzeren leuning die, evenals de betonnen brug van de oude of westelijke sluis, uit 1914 zouden kunnen dateren. In 1895 zijn uitvoerige herstel- en vernieuwingswerkzaamheden uitgevoerd. Vermoedelijk zijn bij die gelegenheid de ijzeren lieren verwijderd, respectievelijk naar de nieuwe of oostelijke sluis verplaatst. Evenals bij de westelijke sluis, zullen in 1969 de eb- en vloeddeuren zijn verwijderd.

Sluizencomplex bestaande uit de oude of westelijke sluis (1706) en de nieuwe of oostelijke sluis (1867) van algemeen belang wegens

-ouderdom

-de betekenis voor de waterstaatkundige geschiedenis van de provincie Groningen, in het bijzonder voor die van het tot 1864 actieve Aduarderzijk-vest en zijn opvolger het Waterschap Westerkwartier

-de architectonische vormgeving van met name de nieuwe of oostelijke sluis

-de markante ligging in het landschap en in de eertijds zeeverende Reitdiepdijk

-de historisch-functionele relatie met het eveneens beschermde zijluis uit 1706.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument